

42. Protein til smågrise – hvad er godt og skidt?

Hanne Maribo, Chefforsker, SEGES Svineproduktion

Niels Jørgen Kjeldsen, Chefkonsulent, SEGES Svineproduktion

STØTTET AF

Svineafgiftsfonden

Hvad er protein?

Protein

Proteiner er
kroppens
byggesten

Muskler

Hud

Bindevæv

Enzymer
Hormoner
osv.

Overskuds-
protein
nedbrydes -
det koster
energi

Er indregnet i
fodervurderings-
system

Hvad er protein?

Protein
aminozyrer

Aminosyrerne er vigtige
for, at vi kan opbygge
protein – hvis en mangler
kan vi ikke bygge

Der er 20
aminozyrer

De 11 er
essentielle.
Kroppen kan
ikke selv
danne dem!

De 5 tilsætter
vi foderet som
FRIE
AMINOSYRER

Proteinkilder?

Protein-
kilder

Plante-
protein

Kartoffel-
protein-
koncentrat

Korn

Animalsk
protein

Blodplasma

Mælke-
protein

Fiskemel

Frie
aminosyrer

Lysin

Methionin

Tryptofan

Treonin

Valin

Svin

Enhederne - hvordan måles protein og aminosyrer

Råprotein **totalt** pr. kg:

- I råvarer
- I foderblandingen

Kan også angives som:

- % råprotein i blandingen

Det grisen kan udnytte til vækst

- Råprotein g **fordøjeligt** pr. FEsv
- Aminosyre g **fordøjeligt** pr. FEsv

Så det er det, vi regner med!

Forskellige proteinkilder har forskellig fordøjelighed

”Hvordan udnytter vi proteinet bedst?” og opnår maksimal produktivitet ved minimal (fodringsbetinget) diarrérisiko

6

Vi ved:

1. At smågrise øger produktiviteten op til ca. 12 g fordøjeligt lysin/FEsv

- Det kræver ca. 160 g fordøjeligt råprotein pr. FEsv
- Og med medicinsk zink!

2. At højt proteinindhold giver høj foderpris

3. At højt proteinindhold giver højere diarrérisiko

- Vi ved, at reduceret råprotein giver reduceret diarré

Vi kan udnytte protein i smågrisefoder bedre, end vi har troet

Og det er smart, fordi vi dermed kan...

- Spare på de dyre raffinerede proteinfodermidler
- Reducere udledning af N
- Reducere risikoen for diarré
  - Det fortæller Niels Kjeldsen mere om efter mig

Hvor er balancen?

NORMSÆTTET er udgangspunktet

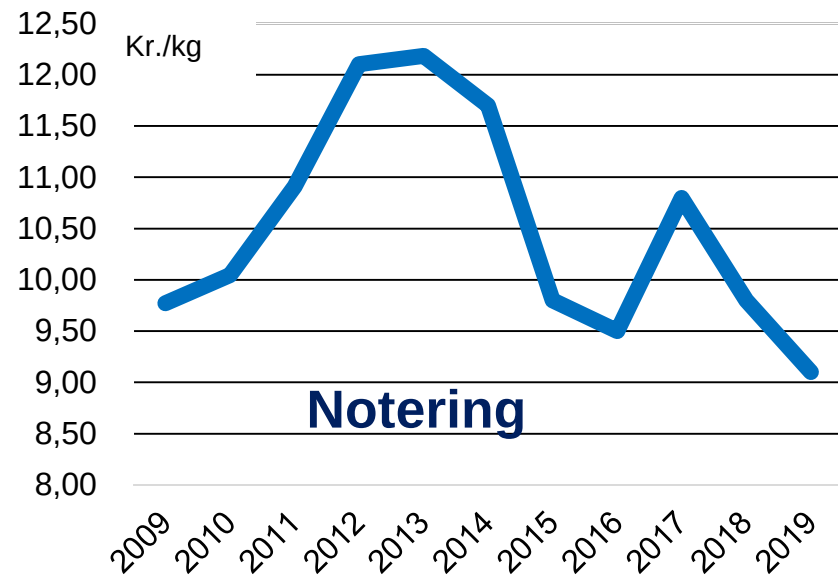
Tilpasset forudsætningerne i din produktion!

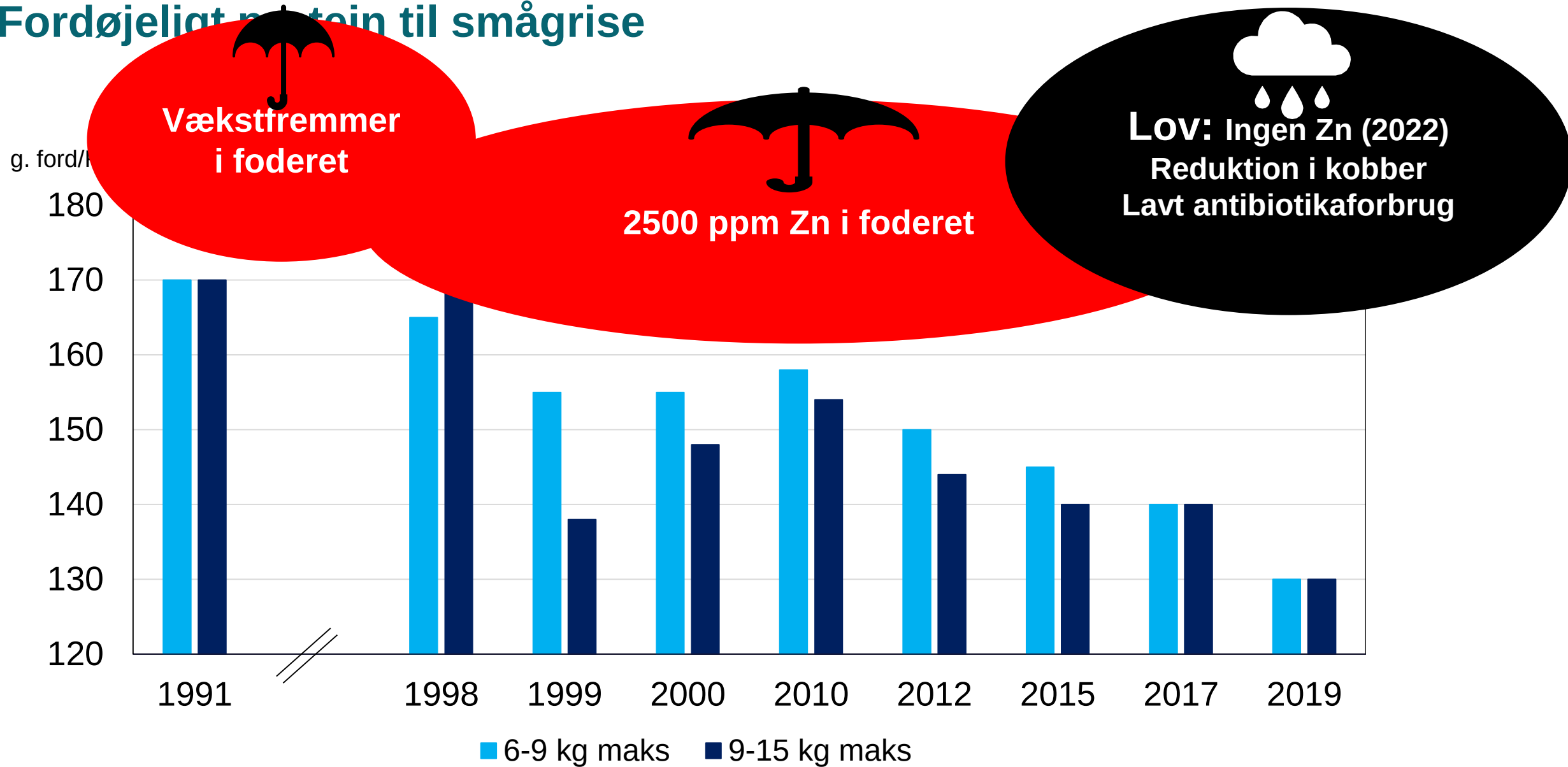
Nye anbefalinger - protein og aminosyrer

- Råproteinnormen er ændret (133 g ford./FEsv) 6-15 kg
  - Skånenorm 121 g ford./FEsv – reducerer diarrérisiko
- Lysinnormen er nu 10,5 g ford./FEsv 6-15 kg
  - Skånenorm lysin 9,5 g ford./FEsv
  - De 4 første aminosyrer følges ad
- Normen er økonomisk optimal
- Normen reguleres efter:

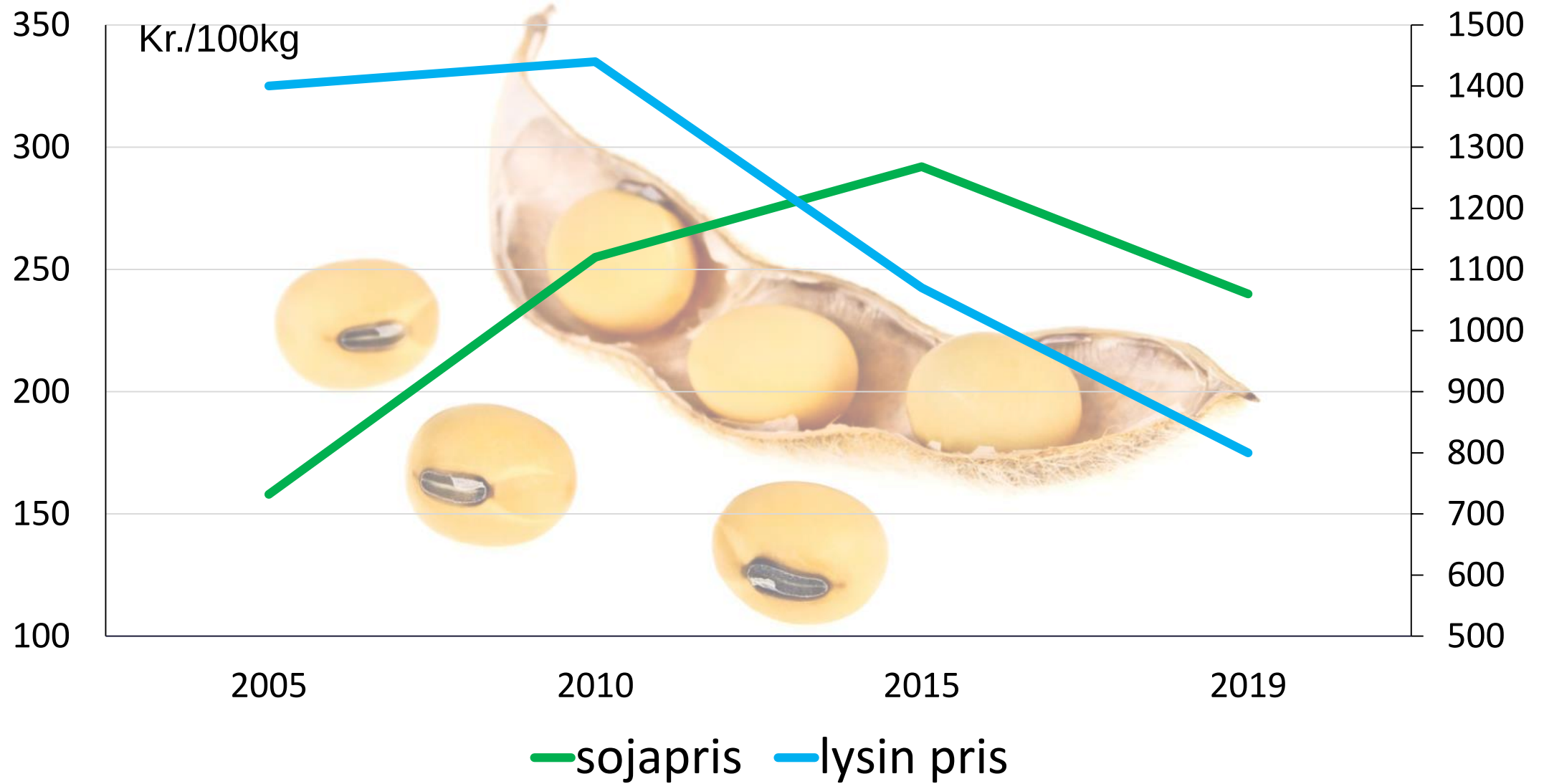

Fordøjeligt protein til smågrise

Prisudvikling (dagspris) sojaskrå og lysin

Vi har testet:

Råprotein g **fordøjeligt** pr. FEsv
Aminosyre g **fordøjeligt** pr. FEsv

Produktivitet ved øget tildeling af lysin, methionin, treonin og tryptofan

- Ved **lavt** – og ved **normalt** – proteinniveau
  - Ekstra lysin, methionin, treonin og tryptofan tilsat (fast indbyrdes forhold)
  - På den måde forøger vi disse aminosyrer i forhold til protein og de andre aminosyrer
- Spørgsmålet er: Kan det betale den øgede foderpris v. ekstra aminosyretilsætning?

- Udnyttelse af protein kan øges ved tilsætning af aminosyrer
- Lavt proteinindhold - lav diarré - vi ønsker **max** produktivitet!
- Test: 127 og 143 g protein /FEsv på 28000 smågrise

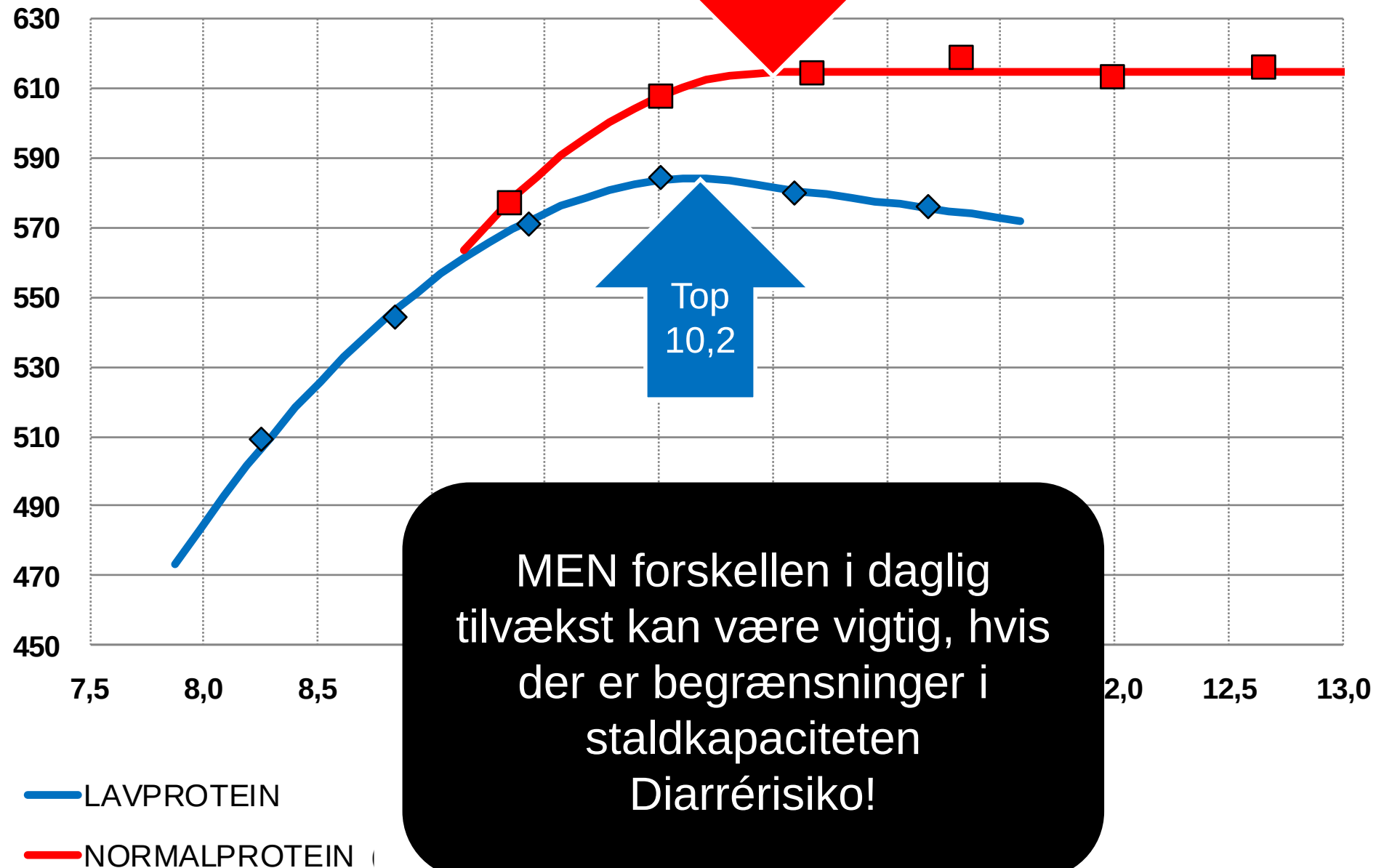
Forudsætningen for forsøget og konklusionerne er:

- Staldkapacitet **er tilpas som i praksisbesætninger generelt**
- Begrænsning i antal smågrisepladser - kræver øget daglig tilvækst

Daglig tilvækst (7-28 kg) – aminosyre

Dgl. tilvækst, gram

Økonomiberegninger (5-års gns. fodermiddelpriser)

Råvarepolitik: **Maks. 15 % sojaskrå** i "Blanding 2" og "Blanding 3"

Profil	90 %	100 %
	Højeste DB	Hidt. norm
Vægt	6-30	6-30
F. lysin, g/FEsv	10,5	10,6
F. protein, g/FEsv	130	144
Foderpris, kr. pr. FEsv	1,64	1,78
DB, kr./gris	74,60	73,00

1,60 kr./gris
ift. tidligere
norm

Økonomiberegninger (5-års gns. fodermiddelpriser)

Råvarepolitik: **INGEN MAKS.** på sojaskrå i "Blanding 2" og "Blanding 3"

6 - 7 kr. ekstra DB/gris
når
"sojaskrå gives fri"!

Læs medd. 740:
"Foder med dyre
råvarer påvirkede ikke
diarré"

Og medd. 1137:
"Det kan *ikke betale*
sig at udskifte sojaskrå
med sojaprotein-
produkter ift.
produktivitet /diarré"

Konklusion på nyt og bedre aminosyreforsøg

**Lavprotein med sojaskrå giver bedre DB
end højprotein med dyre råvarer!!!**

- Råprotein kan reduceres når aminosyrer tilsættes
- Diarrérisiko minimeres
- Økonomi afhænger af råvare-tro/overtro!

Når vi snakker om blanding 1:

Kan brug af råvarer med høj proteinfordøjelighed reducere diarré?

- I teorien JA - for "overskudsprotein" undgås
- Det er svært at vise i forsøg

Effekt af proteinindhold i foder fra fravænning

Afprøvet i 2 besætninger, med i alt 15.000 smågrise i perioden 4-7 uger

Gruppe	1	2	3	4	Effekt af	
	18 % protein		21 % protein		Prot.	Foder type
	Dyrt	Billigt	Dyrt	Billigt		
Behandlingsdage (%)	4,4	4,1	5,4	5,7	*	NS
Tilvækst (g/dag)	168	157	194	185	**	*

Dyrt foder
4-500 kr./100 kg
Varmebeh. korn,
Sojaprotein konc.
Mælkepulver
Fiskemel

(Medd 740)

Billigt foder
220-250 kr./100 kg.
"Almindeligt" korn,
Sojaskrå,
Kartoffelprot. konc.

- Reduktion af diarré
- **Proteinniveauet er vigtigst <18%**

Plasma i fravænningsfoder

- Daka Plasma 5 % (Medd 846, 2009):
  - Positiv effekt på produktivitet
  - Samme positive effekt som zink på diarré

	Kontrol u Zn	2500 ppm Zn	DAKA 5 %
Behandlingsdage 7-9 kg	0,30 ^a	0,04 ^b	0,04 ^b
Behandlingsdage 7-30 kg	3,5	2,9	2,8

Hvor "farligt" er sojaskrå

		Sojaskrå	HP300	AlphaSoy	Vilosoy
Antal stier		77	75	75	73
Blanding 1	Sojaskrå %	14	0	0	0
	Sojaproteinkonc. %	0	10	12	12
Blanding 2	Sojaskrå %	19	6	6	6
	Sojaproteinkonc. %	0	10	12	12
Blanding 3	Sojaskrå %	25	12	12	12
	Sojaproteinkonc. %	0	10	12	12

Hvor "farligt" er sojaskrå

- Tidligere forsøg viste stigende diarré ved stigende sojaskråindhold
- +1% sojaskrå = +0,04 behandlingsdage pr. gris
- Men kan det så betale sig at bruge sojaproteinkoncentrat i stedet?

	Sojaskrå	HP300	AlphaSoy	Vilosoy
Antal stier	77	75	75	73
Antal stier som er stibehandlet, %	58	58	56	64

Ingen effekt på diarrébehandlinger og heller ikke på produktivitet!

[FORSIDE](#) / [AKTUELT](#) / [TEMAER](#) / [TEMA: ZINKBEREDSKAB](#)

UDFASNING AF MEDICINSK ZINK **FØLG ARBEJDET**

UDFASNING AF MEDICINSK ZINK

Alternativer til zink. Hvad har vi gjort?

Vi har testet enkeltstoffer: organiske syrer, fibre, enzymer, oligosaccharider, probiotika...

- Broget billede – især på diarré - ingen direkte erstatning til zink

Vi har også testet koncepter: kombinationer af alle de gode enkeltstoffer

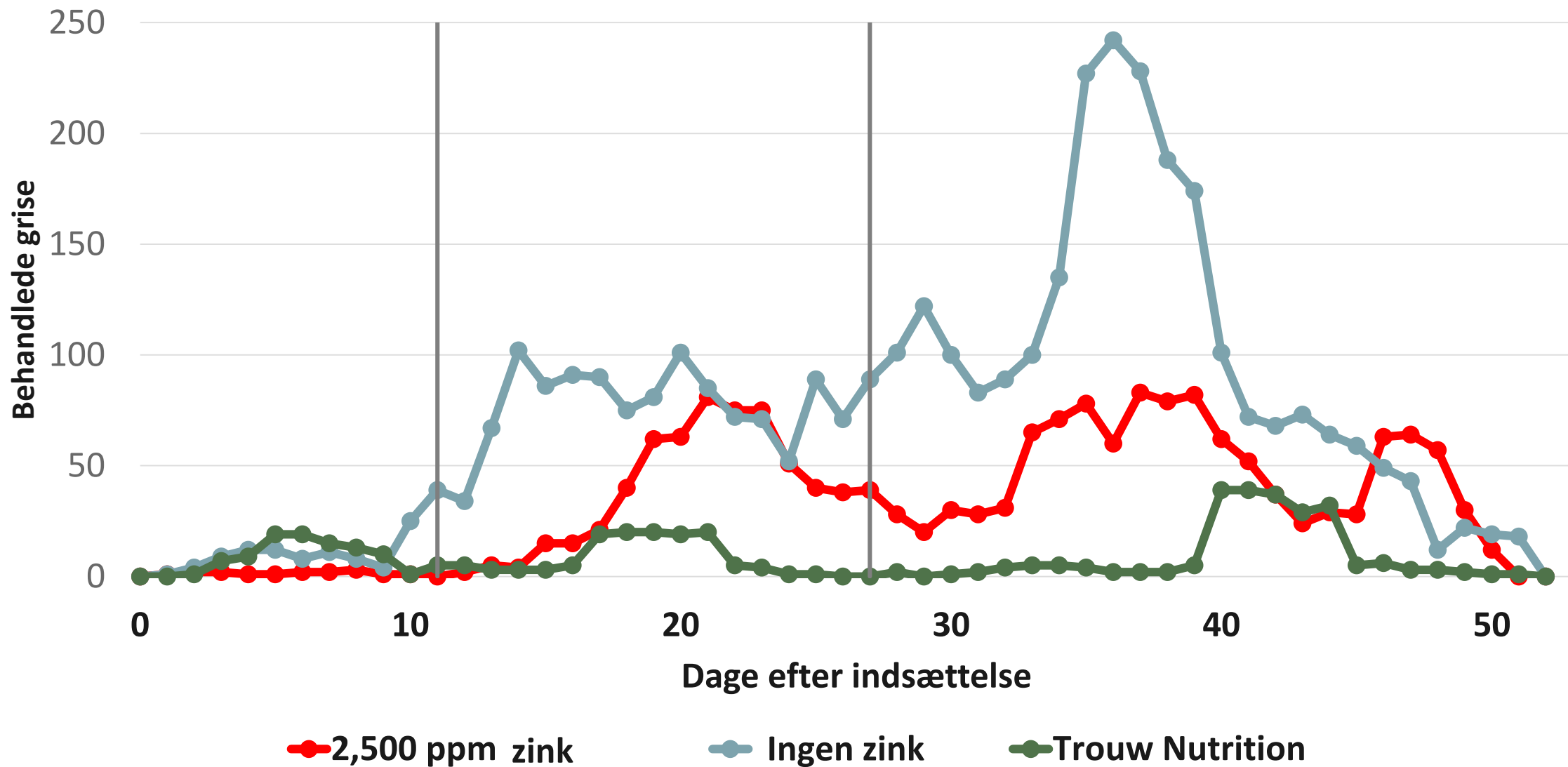
- To ud af fire effekt på diarré –
  - Begge havde reduceret protein i foderet
  - MEN der var også betydelig negativ effekt på bundlinjen på grund af dyrere foder

Koncepttest (fire valgte koncepter)

	FraMelco	Trouw	Evonik	Vitfoss
Reduceret protein		X	X	X
Øget treonin/lysin		X	X	X
Monoglycerider	X	X		X
Organiske syrer	X	X	X	X
Probiotika		X	X	X
Fibre		X	X	X
Ekstra enzymer		X		X
Org. mineraler				X
Noget i drikkevand		X	X	

Antal grise behandlet pr. dag

Reduceret protein, hvorfor?

- Reduceret mængde ufordøjet protein kommer ned i tarmen
  - Reducerer risiko for osmotisk diarré – trækker vand ind i tarmen
  - Forebygger proteinfermentering i tarmen
  - Reducerer E.coli kolonisering
- Men det reducerer også produktivitet

Hvad siger litteraturen om reduceret protein og diarré?

- Yue et al (2008): Sign. effekt fra 23-19 %, ingen sign. effekt fra 19-17 %
- Heo et al. (2010): Sign. effekt fra 25-19 %
- Halas et al. (2007): Sign. effekt fra 24-18 %
- Kim et al. (2011): Sign. effekt fra 23-18,5 %
- SEGES (2006): Sign. effekt fra 21-18 %
- SEGES (2017): Sign. effekt fra 21-18 %

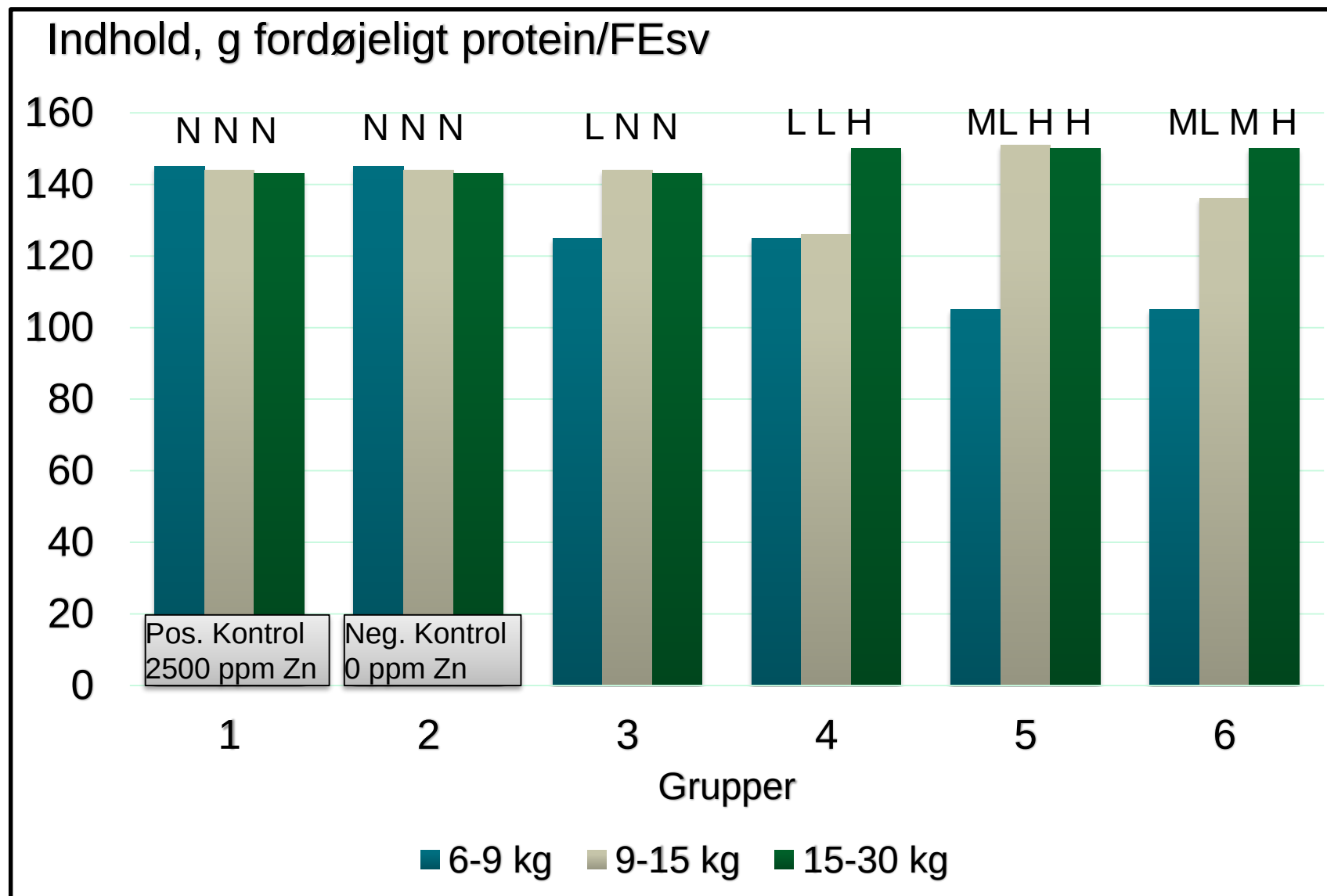
SEGES 2019: I fase 1 (6-9 kg): 19 %, 16,5 % og 14 %

Test af proteinstrategier: Hvad gjorde vi?

- 4 proteinstrategier sammenlignet med kontrolgruppe +/- medicinsk zink (2500 ppm)
- Effekten målt på antibiotikabehandlinger mod diarré samt produktivitet
  - 75 gentagelser, i alt 6.800 grise
- **Grønhøj:** Relativ lav diarréfrekvens
  - Foder tilsat 1 % Ca-formiat i blanding 1 og 2
  - 0,5 % benzoesyre i alle blandinger

Plan, reduceret protein (6 grupper)

N=norm 145,
L=lav 125,
ML=meget lav 105,
H=høj 151,
M=middel 136

- **Samme mængde sojaskrå i alle grupper i hver fase**
  - **Blanding 1 (6-9 kg): 7 %**
  - **Blanding 2 (9-15 kg): 14 %**
  - **Blanding 3 (15-30 kg): 21 %**
- **Reduktion af protein i blandingerne**
  - ↓ **Sojaproteinkoncentrat**
  - ↓ **Kartoffelprotein**
  - ↓ **Fiskemel**

Diarrébehandling, 6-30 kg

Procent flokbehandlede stier

Gruppe	1 NNN + Zn	2 NNN	3 LNN	4 LLH	5 MLHH	6 MLMH	N=norm L=lav ML=meget lav H=høj M=middel
6-30 kg	28	49	47	36	45	39	
6-9 kg	0	4	0	1	1	3	
9-15 kg	25	41	36	24	32	21	
15-30 kg	7	16	21	19	23	21	

Produktivitet, 6-9 kg

Gruppe	1 N+Zn	2 N	3 L	4 L	5 ML	6 ML	N=norm L=lav ML=meget lav
Daglig tilvækst, g/dag	184	184	177	173	148	143	
Foderudnyttelse, FEsv/kg tilvækst	1,40	1,42	1,50	1,55	1,68	1,72	

Produktivitet, 6-30 kg

Gruppe	1 NNN+Zn	2 NNN
Daglig tilvækst, g/dag	520	519
Foderudnyttelse, FEsv/kg tilvækst	1,63	1,64
PV samme foderpris, indeks	101	100

N=norm

L=lav

ML=meget lav

H=høj

M=middel

Produktivitet, 6-30 kg

Gruppe	1 NNN+Zn	2 NNN	3 LNN	4 LLH	5 MLHH	6 MLMH	N=norm L=lav ML=meget lav H=høj M=middel
Daglig tilvækst, g/dag	520	519	516	504	517	504	
Foderudnyttelse, FEs _v /kg tilvækst	1,63	1,64	1,64	1,64	1,60	1,62	
PV samme foderpris, indeks	101	100	99	97	102	98	
Ford. protein /gris, indeks	100	100	99	97	99	97	

Diarre - opdelt i små, middel og store grise ved start

% flokbehandlede stier pr. periode

Størrelse	Små	Middel	Store
Antal stier	184	182	192
Gennemsnitsvægt ved indsættelse, kg*	5,8	6,6	7,6
6-9 kg (% stier behandlet)	2	3	1
9-15 kg (% stier behandlet)	26	36	34
15-30 kg (% stier behandlet)	14	17	22

*Indsættelsesvægt mellem 5,5 og 9,5 kg

Diarre - opdelt i små, middel og store grise ved start

% flokbehandlede stier pr. periode

Størrelse	Små	Middel	Store
Antal stier	184	182	192
Gennemsnitsvægt ved indsættelse, kg*	5,8	6,6	7,6
Daglig tilvækst, g (6-30 kg)	495	523	521
Foderudnyttelse, FEsv/kg tilvækst (6-30 kg)	1,62	1,63	1,64

*Indsættelsesvægt mellem 5,5 og 9,5 kg

Konklusion af dette forsøg

- Medicinsk zink = 50 % mindre diarré end uden medicinsk zink
- 30 % mindre diarré ved reduceret protein (lav-lav-høj)
- Reduceret protein gav 15 g lavere daglig tilvækst
- Resultaterne er indarbejdet i ny norm april 2019

Nyt forsøg, 5 grupper, 70 gentagelser

"Reduceret protein 2"

- To kontrolgrupper (+ og – medicinsk zink)
- To grupper med lavt protein (134 g ford. protein) i fase 1 og 2
  - Ny aminosyreprofil
  - En gruppe med sojakoncentrat, en gruppe med sojaskrå
- En gruppe med meget lavt protein (115 g ford. protein) i fase 1 og 2
  - Tilsat isoleucin, leucin, histidin, phenylalanin, tyrosin til ny norm

Konklusion: Hvad er godt og hvad er skidt?

- **GODT:**

Højt protein i foder giver:

- Maksimal tilvækst og muskeldannelse
- Maksimal produktivitet

- **SKIDT:**

Højt protein i foder giver:

- Øget diarrérisiko/øget antibiotikaforbrug
- Dyrere foder
- Unødig N-udledning

Lavt protein i foder giver:

- Reduceret diarré/lavere antibiotikaforbrug
- Lidt lavere tilvækst og ringere foderudnyttelse
- OG lavere foderpris

Konklusion

- **Bedste bud er:**
- **Brug "Standardnorm" (ca. 17,5 % protein)**
- **Ved meget diarré brug "Skånenorm"**

